

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Pracy i Warunków Życia

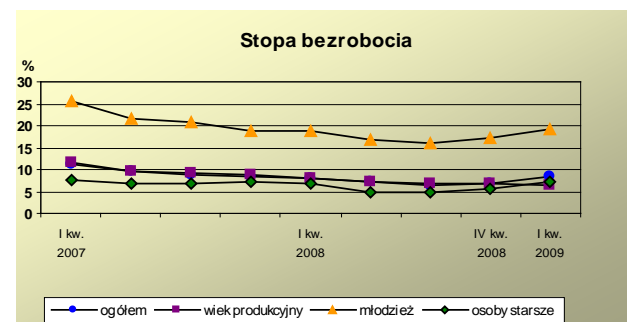
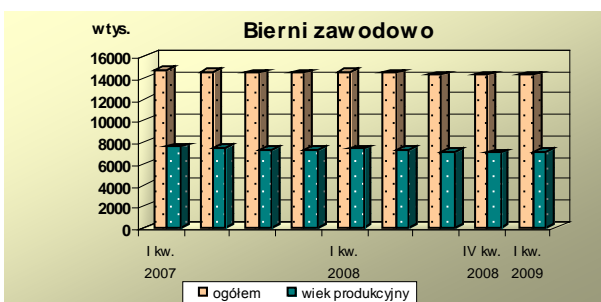
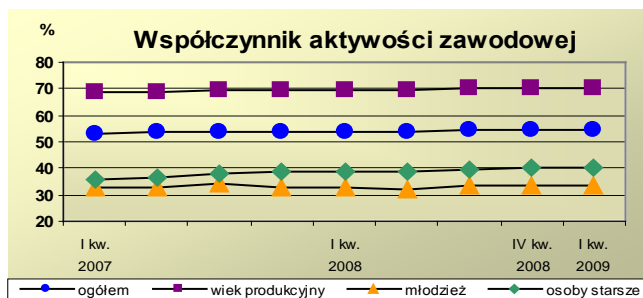
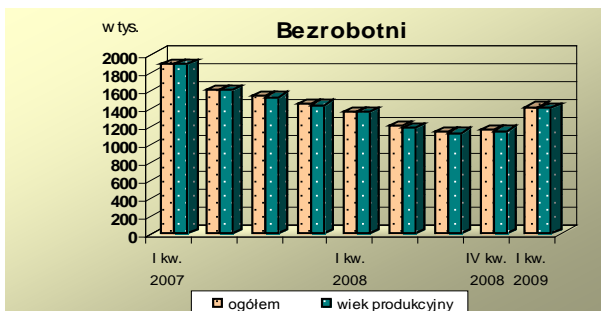
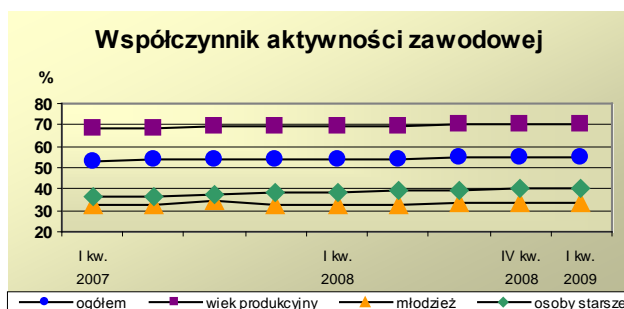
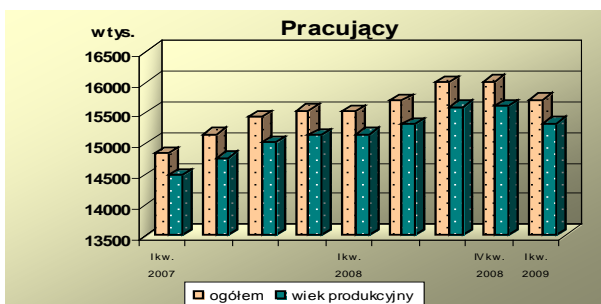
MONITORING RYNKU PRACY

**Kwartalna informacja
o aktywności ekonomicznej ludności**

Informacja została opracowana na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzonego w I kwartale 2009 roku. W szerszym zakresie wyniki badania zostaną zaprezentowane w publikacji GUS „Aktywność ekonomiczna ludności Polski, I kwartał 2009” i udostępnione w Internecie pod adresem: http://www.stat.gov.pl/gus/praca_wynagrodzenia_PLK_HTML.htm

PODSTAWOWE WYNIKI BAEL
dla osób w wieku 15 lat i więcej

I kwartał 2008	IV kwartał 2008		I kwartał 2009
15 515 tys.	16 005 tys.	liczba osób pracujących	15 714 tys.
1 361 tys.	1 154 tys.	liczba osób bezrobotnych	1 414 tys.
14 548 tys.	14 224 tys.	liczba osób biernych zawodowo	14 275 tys.
53,7%	54,7%	współczynnik aktywności zawodowej	54,5%
49,4%	51,0%	wskaznik zatrudnienia	50,0%
8,1%	6,7%	stopa bezrobocia	8,3%

PODSTAWOWE DEFINICJE PRZYJĘTE W BAEL

Podstawą metodologii BAEL są definicje ludności aktywnej zawodowo (pracujących i bezrobotnych), przyjęte na XIII Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy w październiku 1982 r. i zalecane do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy i EUROSTAT.

Za ludność aktywną zawodowo (tzw. siła robocza) uważa się wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne, zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę jakąkolwiek pracę przynoszącą dochód lub zarobek, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym albo prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
 - do 3 miesięcy,
 - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia (od I kwartału 2006 r.).

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczono również uczniów, z którymi zakład pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Ze względu na przyjęte założenia metodologiczne, liczba pracujących uzyskana z BAEL nie obejmuje niektórych kategorii osób, które są wliczane do pracujących w sprawozdawczości z zakresu zatrudnienia, m.in.:

- pracujących mieszkających w hotelach pracowniczych,
- pracujących za granicą na rzecz polskich pracodawców.

Klasyfikacja statusu zatrudnienia oparta została na *International Classification of Status in Employment* (ICSE) i wyróżnia następujące kategorie pracujących:

- **pracodawca** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i zatrudnia co najmniej 1 pracownika najemnego,
- **pracujący na własny rachunek** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i nie zatrudnia pracowników,
- **pracownik najemny** – osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego, również w indywidualnym gospodarstwie rolnym,
- **pomagający bezpłatnie członek rodziny** – osoba, która bez umownego wynagrodzenia pomaga w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej, w tym w prowadzeniu gospodarstwa rolnego.

Do pracujących na własny rachunek zaliczono również agentów we wszystkich rodzajach agencji (od 2004 r.).

W kategorii pracujących wyróżniono osoby pracujące w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie samooceny respondenta.

Dane o miejscu pracy osób pracujących oraz o ostatnim miejscu pracy osób bezrobotnych i biernych zawodowo prezentowane są w BAEL w układzie *Polskiej Klasyfikacji Działalności* (PKD - 2007). Na tej podstawie wyróżniono następujące sektory ekonomiczne:

rolniczy	- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
przemysłowy	- Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; Budownictwo,
usługowy	- Pozostałe sekcje.

Dane nie obejmują nieustalonego rodzaju działalności. W związku ze zmianą klasyfikacji PKD dane od I kwartału 2008 r. nie są w pełni porównywalne z wynikami z poprzednich lat.

Bezrobotni, wg BAEL, to osoby w wieku 15-74 lata (od I kwartału 2001 r.), które spełniły jednocześnie 3 warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany),
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po badanym tygodniu.

Do bezrobotnych zalicza się także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć (do 2003 r. włącznie, definicja nie uwzględniała ich gotowości do podjęcia pracy).

Od I kw. 2008 r. czas poszukiwania pracy liczony jest od momentu zakończenia przerwy w poszukiwaniu pracy, o ile wystąpiła i trwała co najmniej 4 tygodnie. W związku z tym, dane te, nie są porównywalne z wynikami z lat poprzednich.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, wg powyższych kryteriów, tzn. osoby, które w okresie badanego tygodnia:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w ciągu 2 tygodni następujących po badanym tygodniu,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż 3 miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć (od 2004 r.).

Wśród biernych zawodowo wyróżnia się grupę **zniechęconych**, do której należą osoby nieposzukujące pracy, ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

Do **absolwentów** zaliczono osoby w wieku 15-30 lat, które ukończyły szkołę w okresie ostatnich 12 miesięcy i nie kontynuują nauki.

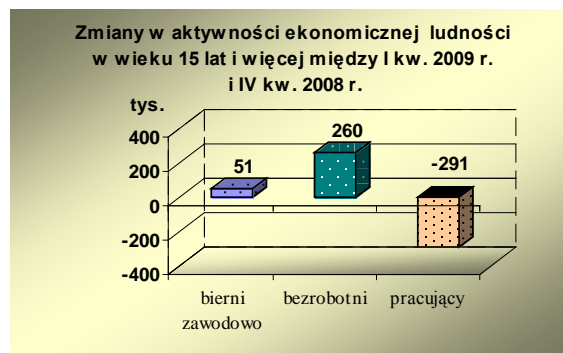
Wiek produkcyjny: 18-59 lat dla kobiet, 18-64 lata dla mężczyzn; **młodzież:** 15-24 lat; **osoby starsze:** 55 lat i więcej.

1. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ

W I kwartale 2009 r. zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 17,1 mln osób (z tego 15,7 mln pracujących i 1,4 mln bezrobotnych), a biernych zawodowo 14,3 mln osób.

W porównaniu z I kwartałem 2008 r. liczba osób aktywnych zawodowo zwiększyła się o 252 tys. osób (tj. o 1,5%), natomiast populacja biernych zawodowo zmniejszyła się o 273 tys. osób, tj. o 1,9%. Wewnątrz populacji aktywnych zawodowo wzrosła zarówno liczba pracujących – o 199 tys., tj. o 1,3%, jak i liczba bezrobotnych – o 53 tys., tj. o 3,9%.

W stosunku do IV kwartału 2008 r. liczba osób aktywnych zawodowo spadła o 31 tys. osób, tj. o 0,2%, a populacja biernych zawodowo wzrosła o 51 tys. osób tj., o 0,4%. Wśród aktywnych zawodowo znacznie wzrosła liczba osób bezrobotnych - o 260 tys., tj. o 22,5%, a populacja pracujących zmniejszyła się o 291 tys., tj. 1,8%.

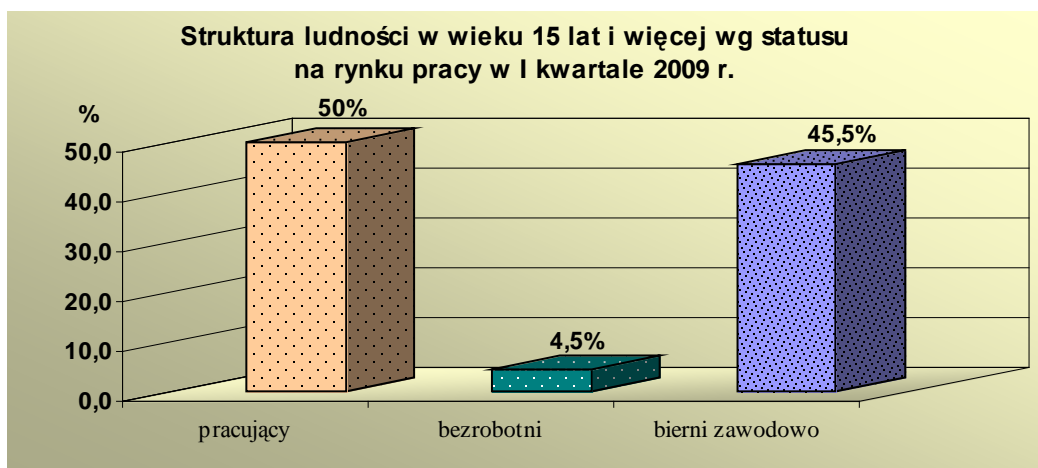

Tabl. 1. Ludność aktywna i bierna zawodowo w I kwartale 2009 r.

Wyszczególnienie	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo
	ogółem	pracujący	bezrobotni	
w tysiącach				
Ogółem	17128	15714	1414	14275
mężczyźni	9360	8636	724	5512
kobiety	7768	7078	690	8763
Miasta	10627	9721	905	8896
Wieś	6502	5993	508	5379

W wyniku tych zmian na rynku pracy liczba osób niepracujących przypadających na 1000 osób pracujących (bezrobotnych, jak i biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej) zmniejszyła się w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku, ale wzrosła w stosunku do poprzedniego kwartału. W I kwartale 2009 r. wskaźnik ten wynosił 998 (w miastach - 1008, na wsi - 982), podczas gdy w analogicznym okresie poprzedniego roku na 1000 osób pracujących przypadało 1025 osób niepracujących (1026 w miastach, 1025 na wsi), a w IV kwartale 2008 r. – 961 (w miastach 972, na wsi 943).

W I kwartale 2009 r. ludność aktywna zawodowo stanowiła 54,5% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Podobnie jak w poprzednich kwartałach wyraźnie wyższy współczynnik aktywności zawodowej wystąpił w populacji mężczyzn (62,9%) niż kobiet (47,0%).

W porównaniu z analogicznym okresem 2008 r., nastąpił niewielki wzrost współczynnika aktywności zawodowej o 0,8 pkt natomiast w porównaniu z poprzednim kwartałem nastąpił niewielki spadek o 0,2 pkt. Współczynnik aktywności zawodowej osób zamieszkałych na wsi w porównaniu z I kw. 2008 r. wzrósł o 1,1 pkt, a w porównaniu z poprzednim kwartałem zmniejszył się 0,3 pkt.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym osiągnął w I kwartale 2009 roku poziom 70,4% i w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku zwiększył się o 1,2 pkt, a w porównaniu z poprzednim kwartałem zmniejszył się o 0,2 pkt.

Tabl. 2. Współczynnik aktywności zawodowej ludności

Wyszczególnienie	2008		2009		
	I kwartał	IV kwartał	I kwartał		
	w %			+/- w porównaniu z	
			I kw. 2008	IV kw. 2008	
w wieku 15 lat i więcej					
Ogółem	53,7	54,7	54,5	0,8	-0,2
mężczyźni	62,2	63,1	62,9	0,7	-0,2
kobiety	46,1	47,1	47,0	0,9	-0,1
Miasta	53,8	54,5	54,4	0,6	-0,1
Wieś	53,6	55,0	54,7	1,1	-0,3
w wieku produkcyjnym (18 - 59/64) ¹					
Ogółem	69,2	70,6	70,4	1,2	-0,2
mężczyźni	74,7	75,7	75,5	0,8	-0,2
kobiety	63,5	65,2	65,1	1,6	-0,1
Miasta	69,2	70,2	70,2	1,0	0,0
Wieś	69,3	71,1	70,7	1,4	-0,4

¹ 18-59 lat dla kobiet, 18-64 lata dla mężczyzn.

2. PRACUJĄCY

W I kwartale 2009 r. odnotowano wzrost populacji pracujących w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku oraz spadek w stosunku do poprzedniego kwartału.

Tab. 3. Pracujący

Wyszczególnienie	2008		2009		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
				I kw. 2008	IV kw. 2008
w %					
Ogółem	15515	16005	15714	101,3	98,2
mężczyźni	8567	8813	8636	100,8	98,0
kobiety	6948	7193	7078	101,9	98,4
Miasta	9647	9894	9721	100,8	98,3
Wieś	5868	6111	5993	102,1	98,1

W analizowanym kwartale pracowało 15714 tys. osób (o 199 tys., tj. o 1,3% więcej niż przed rokiem). Spośród ogółu pracujących 9721 tys. stanowili mieszkańcy miast, a ich udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 61,9% (wzrost w skali roku o 74 tys. osób, tj. o 0,8%). Liczba osób pracujących mieszkających na wsi wyniosła 5993 tys. (o 125 tys. osób, tj. o 2,1% więcej niż przed rokiem).

W I kwartale 2009 r. pracujący stanowili 50,0% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. W porównaniu z IV kw. 2008 r. liczba osób pracujących zmniejszyła się (o 291 tys. tj. o 1,8%). Spadek ten wystąpił w populacji mężczyzn jak i kobiet (odpowiednio o 2,0% i 1,6 %). Spadła liczba pracujących w miastach i na wsi (odpowiednio o 173 tys., tj. o 1,7% oraz o 118 tys. tj. o 1,9%).

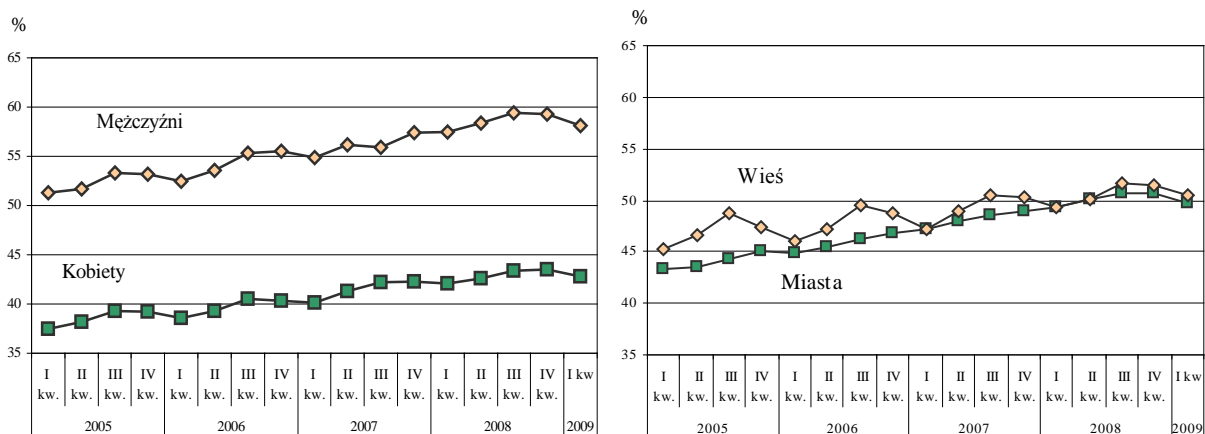
W porównaniu z analogicznym okresem 2008 r. wskaźnik zatrudnienia zwiększył się o 0,6 pkt. Wzrost ten wystąpił zarówno w populacji kobiet (o 0,7 pkt), jak i mężczyzn (o 0,6 pkt). Dotyczył w większym stopniu mieszkańców wsi niż miast (1,0 pkt wobec 0,4 pkt w mieście).

W stosunku do poprzedniego kwartału wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się o 1,0 pkt. W populacji mężczyzn jak i kobiet nastąpił spadek tego wskaźnika (odpowiednio o 1,2 pkt i 0,7 pkt). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania spadek tego wskaźnika odnotowano wśród mieszkańców miast – o 0,9 pkt, jak i wśród mieszkańców wsi – o 1,1 pkt.

Tab. 4. Wskaźnik zatrudnienia

Wyszczególnienie	2008		2009		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
				I kw. 2008	IV kw. 2008
w %					
w wieku 15 lat i więcej					
Ogółem	49,4	51,0	50,0	0,6	-1,0
mężczyźni	57,5	59,3	58,1	0,6	-1,2
kobiety	42,1	43,5	42,8	0,7	-0,7
Miasta	49,4	50,7	49,8	0,4	-0,9
Wieś	49,4	51,5	50,4	1,0	-1,1

Wskaźnik zatrudnienia według płci i miejsca zamieszkania

Tab. 4. Wskaźnik zatrudnienia w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	2008		2009		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
				I kw. 2008	IV kw. 2008
	w %				
	w wieku produkcyjnym (18-59/64) ²				
Ogółem	63,6	65,7	64,5	0,9	-1,2
mężczyźni	69,0	71,1	69,6	0,6	-1,5
kobiety	57,9	60,1	59,2	1,3	-0,9
Miasta	63,5	65,3	64,2	0,7	-1,1
Wieś	63,7	66,4	65,1	1,4	-1,3

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym w I kw. 2009 r., wyniósł 64,5% i w porównaniu do roku poprzedniego zwiększył się o 0,9 pkt. Wzrost ten wystąpił niezależnie od miejsca zamieszkania jak i płci. W stosunku do IV kw. 2008 r. wskaźnik ten zmniejszył się o 1,2 pkt. Spadek wystąpił we wszystkich kategoriach – aczkolwiek największy zaobserwowano wśród mężczyzn.

2.1. Pracujący według cech zawodowych

W I kwartale 2009 r. w charakterze pracowników najemnych pracowało 12119 tys. osób, tj. 77,1% ogółu pracujących (z tego 64,6% w sektorze prywatnym). W porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku było to więcej o 177 tys. osób, tj. o 1,5%. Wśród 2994 tys. osób prowadzących własną działalność gospodarczą zwiększyła się liczba pracodawców (o 21 tys., tj. o 3,3%), natomiast liczba pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników najemnych utrzymała się na podobnym poziomie.

W charakterze pomagających członków rodzin w omawianym kwartale pracowało 601 tys. osób (3,8% ogółu pracujących), większość z nich na wsi (529 tys., tj. 88,0%). W stosunku do I kw. 2008 r. zbiorowość ta nieznacznie się zmniejszyła.

W I kwartale 2009 r. populacja osób posiadających umowę na czas określony liczyła 3111 tys. osób, tj. 25,7% ogółu pracowników najemnych i była mniejsza niż przed rokiem, jak i w stosunku do poprzedniego kwartału (odpowiednio o 49 tys., tj. o 1,6% i o 240 tys., tj. o 7,2%).

² 18-59 lat dla kobiet, 18-64 lata dla mężczyzn

W sektorze usługowym pracowało 8716 tys. osób, co stanowiło 55,5% wszystkich pracujących. Pracujący w sektorze przemysłowym (4915 tys. osób) stanowili 31,3%, a w sektorze rolniczym (2080 tys. osób) 13,2% ogółu pracujących.

Tabl. 5. Struktura pracujących według sektorów i statusu zatrudnienia

Wyszczególnienie	2008		2009
	I kwartał	IV kwartał	I kwartał
Ogółem	100,0	100,0	100,0
sektor: publiczny	27,5	26,9	27,3
prywatny	72,5	73,1	72,7
Pracownicy najemni	77,0	77,8	77,1
sektor: publiczny	27,5	26,9	27,3
prywatny	49,5	50,9	49,8
Pracodawcy i pracujący na własny rachunek	19,1	18,2	19,1
Pomagający członkowie rodzin	3,9	4,0	3,8
Z <i>Ogółem</i> sektory ekonomiczne: ³			
Rolniczy	13,8	13,4	13,2
Przemysłowy	31,8	32,0	31,3
Usługowy	54,4	54,6	55,5

2.2. Pracujący według wymiaru czasu pracy

Przeciętny tygodniowy czas pracy we wszystkich miejscach pracy w I kwartale 2009 r. wyniósł 39,7 godz. (40,3 godz. w miastach i 39,0 godz. na wsi) i był zbliżony do notowanego przed rokiem, jak i w stosunku do IV kwartału 2008 r.

Podobnie jak w poprzednich obserwacjach, kobiety pracowały krócej niż mężczyźni. W I kwartale 2009 r. przeciętny tygodniowy czas pracy kobiet wyniósł 37,2 godz., a mężczyzn 41,8 godz.

W analizowanym okresie przeciętny tygodniowy czas pracy w głównym miejscu pracy wyniósł 39,0 godz. (w sektorze publicznym - 37,6 godz., a w sektorze prywatnym - 39,5 godz.) i utrzymał się na podobnym poziomie jak odnotowany przed rokiem, jak i w poprzednim kwartale. W omawianym okresie w niepełnym wymiarze czasu pracowało 1364 tys. osób, czyli 8,7% ogółu pracujących (w porównaniu z I kwartałem 2008 r. było to mniej o 0,2 pkt). W dalszym ciągu w niepełnym wymiarze czasu częściej pracowały kobiety niż mężczyźni (11,8% wobec 6,1%), a także mieszkańcy wsi w porównaniu z mieszkańcami miast (10,8% wobec 7,4%).

³ Patrz uwagi na str. 2

2.3. Niepełnozatrudnieni⁴ (Underemployment)

W I kwartale 2009 r. populacja niepełnozatrudnionych liczyła 317 tys. osób i stanowiła 2,0% ogółu pracujących. W porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku było to mniej o 0,3 pkt, a w stosunku do IV kwartału 2008 r. zbiorowość ta pozostała na podobnym poziomie. Ponad połowę tej populacji stanowiły kobiety (56,5%). Zjawisko to w większym stopniu występowało wśród mieszkańców miast niż wsi (54,6% wobec 45,4%).

Niepełne zatrudnienie częściej obejmowało pracujących w sektorze prywatnym (62,8%) niż publicznym. Niepełnozatrudnionymi byli głównie pracownicy najemni, którzy stanowili 68,8% ogółu tej populacji.

2.4. Pracujący w więcej niż jednym miejscu pracy

W I kwartale 2009 r. w więcej niż jednym miejscu pracy pracowało 1177 tys. osób. Udział tej populacji w liczbie pracujących ogółem wyniósł 7,5%. W porównaniu z I kwartałem 2008 r. pozostał na tym samym poziomie, a w stosunku do IV kw. 2008 r. odsetek ten zwiększył się o 0,4 pkt. Wśród pracujących w więcej niż jednym miejscu pracy większość stanowili mężczyźni (62,9%).

Tab. 6. Pracujący w więcej niż 1 miejscu pracy

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
		w tysiącach			
I kw. 2008	1171	760	411	542	629
IV kw. 2008	1139	719	420	487	652
I kw. 2009	1177	740	436	531	646
		w % ogólnej liczby pracujących w danej grupie			
I kw. 2008	7,5	8,9	5,9	5,6	10,7
IV kw. 2008	7,1	8,2	5,8	4,9	10,7
I kw. 2009	7,5	8,6	6,2	5,5	10,8

Dodatkową pracę posiadała co 9-ta osoba mieszkająca na wsi i co 18-ty mieszkaniec miast. Tak jak dotychczas, dodatkową pracę mieli głównie pracownicy najemni, pracujący w pełnym wymiarze czasu pracy (77,2% populacji pracujących w więcej niż jednym miejscu pracy). Pracę dodatkową najczęściej posiadały osoby, których głównym miejscem pracy była praca w *rolnictwie* (49,2% ogółu pracujących dodatkowo), a następnie w *edukacji* (11,0%), w *opiece zdrowotnej i pomocy społecznej* (6,5%) oraz w *handlu hurtowym i detalicznym* (5,7%).

2.5. Pracujący poszukujący innej pracy (głównej lub dodatkowej) niż obecnie wykonywana

⁴ Osoby w wieku 15-74 lata pracujące (łącznie we wszystkich miejscach pracy) mniej niż 40 godzin tygodniowo, które chciałyby pracować dłużej niż obecnie i gotowe są podjąć inną lub dodatkową pracę w ciągu 2 tygodni. Wielkość tej populacji jest jednym z mierników opisujących sytuację na rynku pracy.

W stosunku do I kw. 2008 r. zmniejszył się odsetek osób poszukujących innej pracy niż obecnie wykonywana, natomiast w porównaniu z poprzednim kwartałem odsetek ten zwiększył się. W I kwartale 2009 r. zbiorowość ta wyniosła 3,3% ogółu pracujących (tj. 517 tys. osób), przed rokiem było to 3,8%, a w poprzednim kwartale 3,2%.

Nadal najważniejszą przyczyną poszukiwania pracy pozostaje chęć poprawy warunków finansowych. Powód ten wskazało 301 tys. osób, czyli 58,2% ogółu poszukujących innej pracy (przed rokiem 53,5%, a w poprzednim kwartale - 58,2%). Drugą pod względem wielkości grupę stanowiły osoby poszukujące pracy zgodnej z kwalifikacjami, było to 45 tys. osób, tj. 8,7% (przed rokiem 7,2%, a w poprzednim kwartale 7,1%). Stałej pracy poszukiwało w I kwartale 2009 r. 35 tys. osób, tj. 6,8% (przed rokiem 9,6%, w poprzednim kwartale - 7,5%).

Tab. 7. Pracujący poszukujący innej pracy

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w tysiącach				
I kw. 2008	585	337	248	382	203
IV kw. 2008	519	281	238	342	178
I kw. 2009	517	307	209	322	194
	w % ogólnej liczby pracujących w danej grupie				
I kw. 2008	3,8	3,9	3,6	4,0	3,5
IV kw. 2008	3,2	3,2	3,3	3,5	2,9
I kw. 2009	3,3	3,6	3,0	3,3	3,2

Innej pracy poszukiwało 3,6% spośród wszystkich pracujących mężczyzn i 3,0% pracujących kobiet (przed rokiem odpowiednio 3,9% i 3,6%, a w poprzednim kwartale 3,2% i 3,3%). Odsetek poszukujących innej pracy wśród mieszkańców wsi i miast wyniósł 3,2% wobec 3,3% (przed rokiem – 3,5% wobec 4,0%, w poprzednim kwartale – 2,9% wobec 3,5%).

Wśród zbiorowości poszukujących innej pracy osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowiły 28,6% a z wykształceniem średnim zawodowym i policealnym 27,5%, z wykształceniem wyższym 24,6%. W I kwartale ub. roku wartości te wynosiły odpowiednio: 26,7%, 26,7% i 29,6% a w IV kwartale 2008 r. 25,6%, 27,7% oraz 27,4%.

3. BEZROBOTNI

W I kwartale 2009 r. odnotowano wzrost liczby bezrobotnych w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, jak i w porównaniu z poprzednim kwartałem. Zbiorowość bezrobotnych liczyła 1414 tys. osób i w okresie roku zwiększyła się o 53 tys. osób, tj. o 3,9%. W skali kwartału populacja bezrobotnych znacznie zwiększyła się o 260 tys. osób (tj. 22,5%).

Wzrost bezrobocia odnotowany w skali roku w większym stopniu dotyczył kobiet niż mężczyzn. Liczba bezrobotnych kobiet zwiększyła się o 30 tys. osób, tj. o 4,5%, a bezrobotnych mężczyzn o 23 tys. osób, tj. o 3,3%. Zbiorowość bezrobotnych mieszkańców miast zwiększyła się o 46 tys. osób, tj. o 5,4%, natomiast wsi – o 6 tys. osób, tj. o 1,2%.

W porównaniu z poprzednim kwartałem liczba bezrobotnych mężczyzn i kobiet wzrosła odpowiednio o 165 tys., tj. o 29,5% i 96 tys., tj. o 16,2%. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, wzrost bezrobocia wystąpił na wsi jak i w mieście (odpowiednio o 87 tys., tj. o 20,7% i o 172 tys., tj. 23,5%).

Spośród bezrobotnych, spełniających kryteria stosowane w BAEL, w I kwartale 2009 r. 66,6% osób było zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (przed rokiem – 66,9%, a w poprzednim kwartale 64,0%). Z tej grupy zasiłek dla bezrobotnych pobierało 12,7% osób (przed rokiem – 10,8%, w poprzednim kwartale – 10,3%).

Tabl. 8. Bezrobotni

Wyszczególnienie	2008			2009	
	I kwartał	IV kwartał		I kwartał	
	w tysiącach			I kw. 2008 =100	IV kw. 2008=100
Ogółem	1361	1154	1414	103,9	122,5
mężczyźni	701	559	724	103,3	129,5
kobiety	660	594	690	104,5	116,2
Miasta	859	733	905	105,4	123,5
Wieś	502	421	508	101,2	120,7

3.1. Stopa bezrobocia

W I kwartale 2009 r. stopa bezrobocia ogółem wyniosła 8,3%, a natężenie bezrobocia wzrosło w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku o 0,2 pkt, a w stosunku do poprzedniego kwartału zwiększyło się o 1,6 pkt.

Tab. 9. Stopa bezrobocia

Wyszczególnienie	2008		2009		
	I kw.	IV kw.	I kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			I kw. 2008	IV kw. 2008
Ogółem	8,1	6,7	8,3	0,2	1,6
mężczyźni	7,6	6,0	7,7	0,1	1,7
kobiety	8,7	7,6	8,9	0,2	1,3
Miasta	8,2	6,9	8,5	0,3	1,6
Wieś	7,9	6,4	7,8	-0,1	1,4

W skali roku zwiększenie natężenia bezrobocia wystąpiło w populacji mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 0,1 pkt wobec 0,2 pkt). Nadal jednak stopa bezrobocia dla kobiet pozostała wyższa niż dla mężczyzn – 8,9% wobec 7,7%. W okresie roku stopa bezrobocia w miastach wzrosła o 0,3 pkt i wyniosła 8,5%, natomiast na wsi minimalnie spadła o 0,1 pkt i wyniosła 7,8%. W porównaniu z poprzednim kwartałem stopa bezrobocia wzrosła zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet (odpowiednio o 1,7 pkt wobec 1,3 pkt). Podobny kierunek zmian zanotowano wśród mieszkańców miast i wsi (wzrost odpowiednio o 1,6 pkt i 1,4 pkt).

W I kwartale 2009 r. wzrost stopy bezrobocia odnotowano w 9 województwach; największy w województwie podkarpackim (o 2,4 pkt), świętokrzyskim (o 2,3 pkt), opolskim (o 1,4 pkt) oraz wielkopolskim (o 1,1 pkt). Natomiast spadek stopy bezrobocia odnotowano w 6 województwach; największy w pomorskim (o 2,0 pkt) oraz mazowieckim (o 0,8 pkt) i łódzkim (o 0,7 pkt). W województwie dolnośląskim wskaźnik ten nie uległ zmianie.

3.2. Bezrobotni według wieku

W I kwartale 2009 r. osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) stanowiły 71,0% ogółu bezrobotnych. Dla mężczyzn odsetek ten wyniósł 69,9%, a dla kobiet – 72,2%; w miastach kształtował się na poziomie – 67,5%, na wsi – 77,4%. W porównaniu z I kwartałem 2008 r. odsetek osób w wieku produkcyjnym mobilnym w liczbie bezrobotnych ogółem zwiększył się o 0,8 pkt, a w stosunku do poprzedniego kwartału zmalał o 1,4 pkt.

W skali roku wśród prezentowanych grup wieku minimalny spadek natężenia bezrobocia – o 0,1 pkt, wystąpił w zbiorowości osób w wieku 45 lat i więcej. W analizowanym kwartale najniższa stopa bezrobocia (6,0%) wystąpiła wśród osób w wieku 35–44 lata.

Tabl. 10. Stopa bezrobocia według wieku

Wiek	2008		2009		
	I kwartał	IV kwartał	I kwartał		
	w %			+/- w porównaniu z	
				I kw. 2008	IV kw. 2008
Ogółem	8,1	6,7	8,3	0,2	1,6
Do 24 lat	18,9	17,1	19,2	0,3	2,1
25–34	7,6	6,4	8,1	0,5	1,7
35–44	5,8	5,0	6,0	0,2	1,0
45 lat i więcej	6,8	5,2	6,7	-0,1	1,5

3.3. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Analogicznie do poprzednich obserwacji w I kwartale 2009 r. najniższe natężenie bezrobocia dotyczyło osób z wykształceniem wyższym, dla których stopa bezrobocia wyniosła 4,2%. Nadal najwyższy wskaźnik bezrobocia notuje się wśród osób bez przygotowania zawodowego i o najniższym poziomie wykształcenia. W I kwartale 2009 r. wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym stopa bezrobocia wyniosła 14,3%, wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 11,9%, a z zasadniczym zawodowym – 9,1%.

Stopa bezrobocia zwiększyła się w ujęciu rocznym prawie we wszystkich grupach ludności wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia. Największy wzrost tego wskaźnika odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym o 2,4 pkt., zaś wśród osób posiadających wykształcenie średnie zawodowe i policealne wskaźnik pozostał na tym samym poziomie i wyniósł 7,6%. Natomiast niewielki spadek odnotowano wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 0,1 pkt).

W okresie kwartału różnice w stopie bezrobocia były większe i dotyczyły osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, średnim ogólnokształcącym i zasadniczym zawodowym (odpowiednio o 2,9 pkt, o 2,3 pkt i o 2,1 pkt). Najmniejszy wzrost stopy bezrobocia odnotowano wśród osób o najwyższych kwalifikacjach (o 0,6 pkt), nieco większy w grupie osób z wykształceniem średnim zawodowym i policealnym (o 1,1 pkt).

Tabl. 11. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	2008			2009	
	I kwartał	IV kwartał	I kwartał		
	w %			+/- w porównaniu z	
				I kw. 2008	IV kw. 2008
Ogółem	8,1	6,7	8,3	0,2	1,6
Wyższe	4,1	3,6	4,2	0,1	0,6
Średnie zawodowe i policealne	7,6	6,5	7,6	0,0	1,1
Średnie ogólnokształcące	9,5	9,6	11,9	2,4	2,3
Zasadnicze zawodowe	9,2	7,0	9,1	-0,1	2,1
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	13,6	11,4	14,3	0,7	2,9

3.4. Bezrobocie absolwentów⁵

W I kwartale 2009 r. kryteria pozostawania bezrobotnym spełniało 90 tys. absolwentów różnego rodzaju szkół. Liczba ta była większa w stosunku do ubiegłego roku o 9 tys. osób, tj. o 11,1%, a w porównaniu z poprzednim kwartałem zmniejszyła się o 28 tys. tj. o 23,7%. Stopa bezrobocia wśród absolwentów wyniosła 24,5% i wzrosła zarówno w porównaniu z I kwartałem 2008 r. jak i w stosunku do IV kwartału 2008 r. (odpowiednio o 2,7 pkt wobec 3,5 pkt).

Większe trudności ze znalezieniem pracy mieli nadal absolwenci mieszkający na wsi. Stopa bezrobocia dla tej populacji wyniosła 28,5% wobec 21,9% dla absolwentów mieszkających w miastach (przed rokiem odpowiednio 26,6% i 18,9%, a w IV kwartale 2008 r. 24,6% wobec 18,5%).

W grupie tej wyższe natężenie bezrobocia odnotowano wśród kobiet - 26,4% wobec 21,9% dla mężczyzn (w I kwartale 2008 r. 21,0% wobec 23,0%, a w IV kwartale 2008 r. odpowiednio 22,9% i 18,4%).

W analizowanym okresie najmniej bezrobotnych było wśród absolwentów szkół wyższych oraz zasadniczych zawodowych - odpowiednio: 19,0% i 27,6%. Bezrobocie w największym stopniu wystąpiło wśród absolwentów szkół średnich ogólnokształcących (39,0%) oraz średnich zawodowych i policealnych (30,8%).

W porównaniu z I kwartałem 2008 r. spadek stopy bezrobocia odnotowano wśród absolwentów szkół średnich zawodowych i policealnych – o 0,5 pkt. Wśród osób, które ukończyły szkołę średnią ogólnokształcącą, zasadniczą zawodową oraz wyższą wskaźnik ten wzrósł odpowiednio o 14,9 pkt, 2,6 pkt i 1,9 pkt.

3.5. Źródła bezrobocia

W I kwartale 2009 r. główną przyczyną zaprzestania pracy przez osoby bezrobotne uprzednio pracujące⁶ było wygaśnięcie umowy na czas określony. Powód ten wskazało 32,4% tej populacji (przed rokiem 33,8%, w poprzednim kwartale – 34,7%). Odsetek osób bezrobotnych wskutek likwidacji stanowiska lub zakładu pracy wyniósł 31,7% (o 5,5 pkt więcej niż przed rokiem i o 8,2 pkt więcej niż w poprzednim kwartale). Ze względów osobistych, rodzinnych lub z powodu choroby zrezygnowało z pracy 9,9% omawianej populacji (przed rokiem i w IV kwartale 2008 r. - 9,6%).

⁵ Osoby w wieku 15-30 lat, które ukończyły szkołę w okresie ostatnich 12 miesięcy i nie kontynuują nauki.

⁶ Nie uwzględnia się tu osób, których przerwa w pracy wyniosła 8 lat lub dłużej.

Udział osób bezrobotnych uprzednio pracujących w sektorze prywatnym zwiększył się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, jak i z poprzednim kwartałem (odpowiednio o 4,0 pkt wobec 2,8 pkt).

W porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku udział bezrobotnych, których ostatnie miejsce pracy znajdowało się w sektorze przemysłowym wyniósł 44,1% wszystkich bezrobotnych uprzednio pracujących, w sektorze rolniczym 4,6%. Odsetek bezrobotnych uprzednio pracujących w sektorze usługowym wyniósł 51,3%.

Analiza bezrobocia według sekcji PKD ostatniego miejsca pracy wykazała, że najbardziej wzrósł odsetek osób uprzednio pracujących w budownictwie (o 2,4 pkt) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 1,4 pkt), udział bezrobotnych uprzednio pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie wzrósł o 0,9 pkt.

3.6. Bezrobocie długotrwałe⁷

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w I kwartale 2009 r. wyniósł blisko 11 miesięcy i dla kobiet był o blisko dwa miesiące dłuższy niż dla mężczyzn. Najdłużej, bo ponad 14 miesięcy, pracy poszukiwały osoby w wieku produkcyjnym niemobilny⁸ oraz bezrobotni o najniższych kwalifikacjach zawodowych – z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (ponad 14 miesięcy) i z policealnym (ponad 11 miesięcy), najkrócej zaś - osoby posiadające wykształcenie wyższe (ponad 7 miesięcy).

Tabl. 12. Udział długotrwałe bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w danej grupie

Wyszczególnienie	2008		2009		
	I kwartał	IV kwartał	I kwartał		
	w % ogólnej liczby bezrobotnych w danej grupie			+/- w porównaniu z	
				I kw. 2008	IV kw. 2008
Ogółem	29,5	26,5	24,9	-4,6	-1,6
mężczyźni	27,4	23,1	23,3	-4,1	0,2
kobiety	31,7	29,8	26,4	-5,3	-3,4
Miasta	28,6	26,9	23,9	-4,7	-3,0
Wieś	30,9	25,9	26,6	-4,3	0,7

W I kwartale 2009 r. liczba bezrobotnych długotrwałe poszukujących pracy wyniosła 352 tys. osób i w porównaniu z poprzednim kwartałem była wyższa o 46 tys., tj. o 15,0%. Udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 24,9%, a w stosunku do IV kwartału 2008 r. zmniejszył się o 1,6 pkt. W analizowanym kwartale zjawisko długotrwałego bezrobocia w większym stopniu dotyczyło kobiet (26,4% wobec 23,3% dla mężczyzn) oraz mieszkańców wsi (26,6% wobec 23,9% dla mieszkańców miast).

⁷ Zaliczamy tu osoby, które szukają pracy przez okres dłuższy niż rok (tj. 13 miesięcy i więcej od momentu zakończenia przerwy w poszukiwaniu pracy, o ile wystąpiła i trwała co najmniej 4 tygodnie).

⁸ 45-59 lat dla kobiet, 45-64 lata dla mężczyzn.

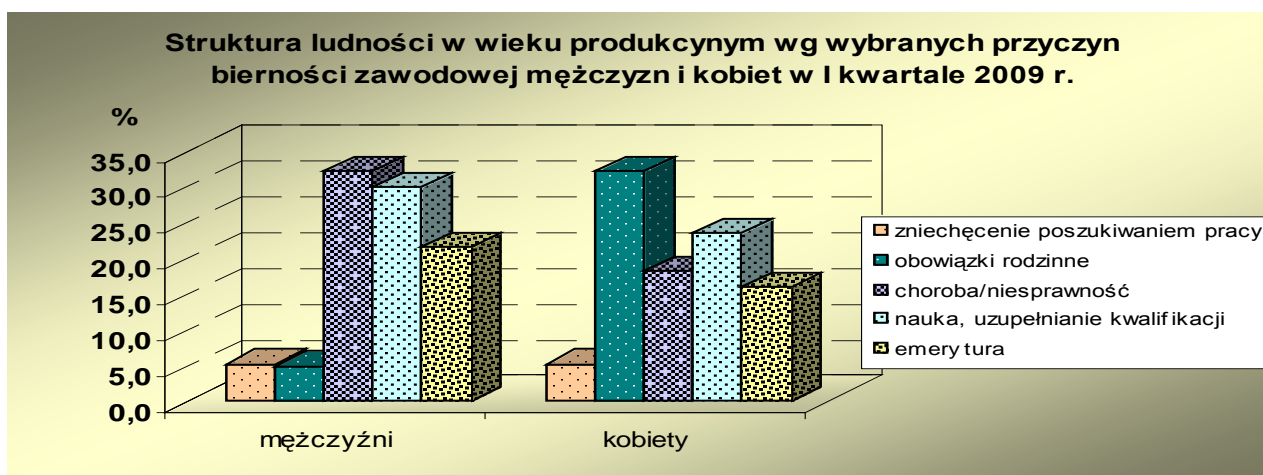
4. BIERNI ZAWODOWO

W I kwartale 2009 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 14275 tys. osób i stanowiła 45,5% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku - o 273 tys., tj. o 1,9%, a w stosunku do poprzedniego kwartału zwiększyła się o 51 tys. tj. o 0,4%.

Podobnie jak przed rokiem i w poprzednim kwartale, większość ludności biernej zawodowo mieszkała w miastach (62,3%).

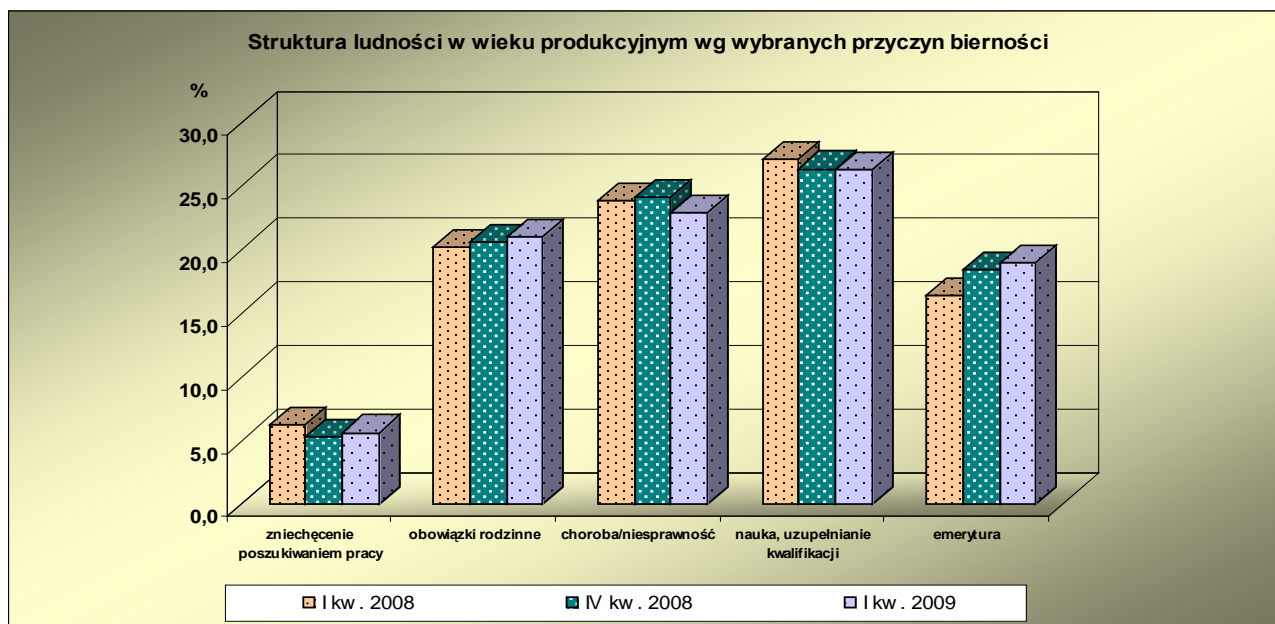
Wśród osób biernych zawodowo przeważały kobiety – 8763 tys. osób, tj. 61,4% ogółu biernych zawodowo. Blisko połowa z nich (46,1%) była w wieku produkcyjnym (18–59 lat). Większość kobiet biernych zawodowo miała niski poziom wykształcenia (44,3% gimnazjalne i niższe, 17,6% - zasadnicze zawodowe).

Bierni zawodowo mężczyźni (5512 tys. osób) stanowili 38,6% ogółu osób biernych zawodowo. Natomiast w wieku produkcyjnym (18-64 lata) było 54,2% omawianej populacji. Mężczyźni bierni zawodowo w większości legitymowali się wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (odpowiednio: 44,4% i 24,0%).

Blisko połowa spośród osób biernych zawodowo była w wieku produkcyjnym (49,2%). Podobnie jak przed rokiem główną przyczyną bierności (26,2% osób z tej grupy) była nauka i uzupełnianie kwalifikacji (29,2% mężczyzn i 24,0% kobiet). W I kwartale 2009 r. chorobę lub niesprawność jako przyczynę bierności zawodowej wskazało 22,8% osób (31,1% mężczyzn, 16,6% kobiet) – o 1,0 pkt mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu jako powód rezygnacji z pracy wskazało 21,0% osób biernych zawodowo (4,9% mężczyzn i 32,8% kobiet) - o 0,9 pkt więcej niż przed rokiem. Emerytura była powodem niewykonywania i nieposzukiwania pracy dla 18,9% osób (22,8% mężczyzn i 16,0% kobiet) – o 2,6 pkt więcej niż w I kwartale 2008 r.

Odsetek osób zniechęconych bezskutecznością poszukiwania pracy w omawianym kwartale zmniejszył się w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku - o 0,6 pkt, a w porównaniu z poprzednim kwartałem wzrósł o 0,4 pkt i w I kw. 2009 r. wyniósł 5,6%, (dla mężczyzn 5,9% i kobiet 5,3%).

Podsumowanie

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w I kwartale 2009 r. wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku:

- wzrosła liczba pracujących, ale zwiększyła się także, choć w mniejszym stopniu liczba bezrobotnych,
- wzrósł wskaźnik zatrudnienia niezależnie od miejsca zamieszkania, płci i wieku,
- zmniejszyła się liczba osób niepracujących przypadających na 1000 osób pracujących,
- zmniejszyła się liczba osób poszukujących innej pracy niż dotychczasowa, nadal dla ponad połowy z nich powodem pozostaje chęć poprawy warunków finansowych,
- nieznacznie spadła liczba pracowników najemnych posiadających umowę o pracę na czas określony,
- wzrósł udział bezrobotnych uprzednio pracujących w sektorze przemysłowym i rolniczym,
- wzrosła stopa bezrobocia dla kraju i większości województw,
- wzrosła stopa bezrobocia wśród osób w wieku 15–24 lata,
- wzrosła stopa bezrobocia absolwentów szkół, nadal co piąty absolwent poszukiwał pracy,

- spadła liczba osób biernych zawodowo i spadł odsetek osób zniechęconych bezskutecznością poszukiwania pracy,
- nastąpiło zwiększenie udziału osób biernych zawodowo, dla których przyczyną bierności było wypełnianie obowiązków rodzinnych oraz emerytura; nadal połowa populacji biernych zawodowo to osoby w wieku produkcyjnym⁹, a najczęściej występującymi przyczynami bierności w tej grupie, tak jak dotychczas, pozostają: nauka i uzupełnianie kwalifikacji, choroba lub niesprawność, obowiązki rodzinne i emerytura.

W porównaniu z IV kwartałem 2008 r. odnotowano znaczny wzrost liczby osób bezrobotnych (o 22,5%). Wśród osób bezrobotnych największą przyczyną zaprzestania pracy była likwidacja zakładu pracy lub stanowiska pracy (wzrost o 161 tys., osób tj. o 67,9% omawianej populacji). Drugą pod względem wielkości grupę stanowiły osoby, które zakończyły pracę na czas określony, dorywczą lub sezonową (wzrost o 67 tys., osób tj. o 25%). Liczba pracujących zmniejszyła się o 1,8%, a populacja biernych zawodowo nieznacznie wzrosła o 0,4%.

Opracowanie: Małgorzata Cacko

⁹ 18-59 lat dla kobiet, 18-64 lata dla mężczyzn.